

KLASA: 612-01/26-01/04
URBROJ: 474-05-1
U Zagrebu, 2. travnja 2026.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu na temelju članka 18. stavak 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ br.145/24) i članka 24. podstavka 13. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti („Narodne novine“ br. 17/2019, 98/19, 114/22 i 36/24) donosi

ODLUKU

1. Proglašava se da **Zbirka *Rara Specijalne knjižnice kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH***, Runjaninova 2, 10000 Zagreb ima status kulturnoga dobra.
2. Predmetna zbirka sadrži **32 jedinice knjižnične građe nastale u razdoblju od 1584. do 1889. godine**, a navedene su u inventarnom popisu koji se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.
3. Za kulturno dobro iz točke 1. ove Odluke utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:
 - predmetno kulturno dobro imatelj je dužan čuvati u odgovarajućim sigurnosnim i mikroklimatskim uvjetima
 - zaštitni i drugi radovi na predmetnom kulturnom dobru smiju se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela
 - imatelj kulturnog dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje, korištenje i dostupnost predmetnoga kulturnog dobra
 - imatelj kulturnog dobra dužan je o svim promjenama na predmetnom kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi predmetnog kulturnog dobra odmah obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu i nadležno tijelo
 - predmetno kulturno dobro ili njegovi dijelovi, sukladno odredbi članka 53. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ne smiju se iznijeti iz zemlje osim uz posebno odobrenje nadležnog tijela u slučajevima predviđenim člankom 54. toga Zakona
 - predmetno kulturno dobro smije se prodati samo pod uvjetima iz članka 78. i 79. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
 - imatelj kulturnoga dobra dužan je osigurati dostupnost predmetnoga kulturnog dobra u svrhu korištenja, istraživanja i izlaganja/prezentacije
 - imatelj kulturnoga dobra dužan je trajno čuvati svu dokumentaciju o građi koja ima svojstvo kulturnoga dobra
 - o poduzimanju mjera zaštite i drugih radova (digitalizacija, posudba, izmjешtanje, prezentacija/izlaganje građe i dr.) imatelj kulturnoga dobra dužan je voditi/čuvati dokumentaciju

4. Određuje se upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra, a koja je sastavni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

O b r a z l o ž e n j e

Nastanak današnje Specijalne knjižnice kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH je vezan za početke organizirane djelatnosti zaštite kulturne baštine na području Hrvatske. Prva takva ustanova je bila „Zemaljsko povjerenstvo za čuvanje umjetnih i historičkih spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji“ koja je osnovana 1910. godine. Povjerenstvo tj. „Konzervatorski ured“ djeluje do 1940. godine da bi 1941. godine promijenio naziv u „Konzervatorski zavod“ u Zagrebu. Nakon Drugog svjetskog rata djeluje „Zemaljski zavod za zaštitu spomenika kulture“ koji od 1946. godine postaje „Konzervatorski zavod Hrvatske“. Godine 1966. ponovno mijenja naziv u „Republički zavod za zaštitu spomenika kulture“, a 1991. s uspostavom Republike Hrvatske Zavod dolazi u nadležnost Ministarstva kulture i prosvjete kao „Zavod za zaštitu spomenika kulture“, a od 1995-96. godine pod imenom „Državna uprava za zaštitu spomenika kulture. Godine 1996. je „Državna uprava za zaštitu spomenika kulture“ pripojena Ministarstvu kulture. Iako nije poznato kada je sama knjižnica osnovana, vjerojatno je knjižni fond postojao već početkom 20. stoljeća da bi s godinama rastao te neprekinuto služio kao podrška obavljanju konzervatorske djelatnosti. Danas Knjižnica Ministarstva kulture i medija ima status specijalne knjižnice te se nalazi u sastavu Uprave za arhive, knjižnice i muzeje, Sektora za digitalizaciju, dokumentaciju i registar, Službe za dokumentaciju i registar kulturnih dobara, Odjela za dokumentaciju kulturne baštine.

Zbirku *Rara* čine 32 jedinice knjižnične građe u kojima su sadržana 23 naslova knjiga te jedan naslov periodike u četiri sveska te jedna rukopisna isprava. Među knjižničnom građom koja se čuva u zbirci *Rara*, do 1850. godine tiskano je 27 jedinica građe dok ih je pet nastalo tijekom druge polovine 19. stoljeća. Sadržajno su najzastupljenija djela iz područja humanističkih znanosti, posebno ona koja obrađuju teme iz povijesti i geografije hrvatskih zemalja, ali i prirodnih znanosti, religije te jezika i književnosti. Od jezika su zastupljeni latinski, njemački, hrvatski i talijanski jezik, a od pisama latinično pismo te gotica.

Najstarija jedinica građe koja se sa sigurnošću može datirati u 16. stoljeće je knjiga pod naslovom *Gegenpractic. Urthail und allgemainer khurtzer bericht wider etlich außgangene weissag, prognostic, practic und troeschrifften, auß den zuefällen des 84. unnd 88. wunderjaren, sunderlich des Misocafß von undergang hoches Geschlechts und der Röm. Clerisey, von änderung der Reich und Religion, Von Antichrist, von lester zeit und end der weld*, tiskana 1584. godine u Munchenu u tiskari Adama Berga. Djelo znamenitog austrijskog svećenika, knjižara, pisca i orguljaša Johanna Rascha koji je živio tijekom 16. stoljeća, donosi kritičku raspravu na temu onodobnih popularnih astroloških proročanstava. Iz 17. stoljeća potječe farmakopeja tj. zbirka službenih ljekarničkih propisa o načinu izrade lijekova i medicinskih proizvoda. Navedeno djelo nastalo je za pavlinski samostan u Remetama kod Zagreba pod naslovom *Pharmacopaea coelestis seu Maria Remetensis*. Tiskano je 1672. godine u Grazu u tiskari Ferdinandra Widmanstada, a autor mu je austrijski pavlin i povjesničar Andrija Eggerer. Iz 18. stoljeća potječu dva djela Baltazara Adama Krčelića, hrvatskog povjesničara, teologa i pravnika koji je živio i djelovao u Zagrebu tijekom 18. stoljeća. Vjerojatno su djela *Historiarum cathedralis ecclesiae Zagradiensis* i *De Regnis Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae*

notitiae praeliminares tiskana oko 1770. godine u zagrebačkoj tiskari Antuna Jandere. Početkom 19. stoljeća tj. 1816. godine u Pešti, tiskano je djelo pod naslovom *Illyrien und Dalmatien : oder Sitten, Gebräuche und Trachten der Illyrier und Dalmatier, und ihrer Nachbarn : mit 36 Kupfern, theils nach Hacquets Werke, theils nach neuen Originalzeichnungen*. Autor je francuski liječnik, botaničar, fizičar i putopisac Balthasar (Belsazar) Hacquet de la Motte koji je živio i djelovao tijekom 18. i početka 19. stoljeća, a u ovom djelu donosi etnografsku studiju o južnoslavenskim populacijama na istočnoj obali Jadrana i zaleđe koje je posjetio u više navrata krajem 18. stoljeća. Godine 1819. tiskana je u Pešti knjiga pod naslovom *Slavonien und zum Theil Croatien : ein Beitrag zur Voelker- und Laenderkunde : Theils aus eigener Ansicht und Erfahrung (1809-1812), Theils auch aus spaeteren zuverlaessigen Mittheilungen der Insassen* čiji je autor slovački pravnik i publicist Jan Čaplovič koji je živio i djelovao krajem 18. i u prvoj polovini 19. stoljeća. Djelo se sastoji od dva dijela, u prvom opisuje prilike u Slavoniji i Srijemu krajem 18. i početkom 19. stoljeća, a u drugom dijelu crkveno, školsko i pravosudno uređenje te opis prilika na području Vojne krajine. Tijekom prve polovine 19. stoljeća u tiskarama na današnjem hrvatskom prostoru tiskano je više jedinica građe koje se čuvaju u Zbirci. Tako je u Varaždinu u tiskari Johanna Sangilla 1827. godine tiskano djelo *Historisch statistisch topographische Beschreibung derder königl. Freystadt Varasdin* u kojem autor Ladislav Ebner donosi prvu povijesno-statističku monografiju grada Varaždina. U zagrebačkim tiskarama tiskana su brojna djela koja su tematski vezana uz hrvatske zemlje, tako se u tiskari Franje Župana tiska djelo *Ogledalo Iliriuma, iliti Dogodovstina Ilirah, Slavinah, stražnji put Horvatah zvanih, od potopa, to jest godine svēta 1656. na četiri strane razděljen* autora Ivana Šveara. Zanimljivo je da se radi o prvoj pisanoj hrvatskoj povijesti u kojoj je Švear obuhvatio razdoblje do 1656. godine. Godine 1843. u Gajevoj tiskari objavljeno je djelo Dragutina Seljana pod naslovom *Zemljopis pokrajinah ilirskih iliti Ogledalo zemlje, na kojoj pribiva narod ilirsko-slavjanski sa opisanjem berdah, potokah, gradovah i znatnih mestah polag sadanjeg stališa, s kratkim dogodopisnim dodatkom i priloženim krajobrazom iliti mapom*. Dragutin Seljan, hrvatski geograf i kartograf koji je živio i djelovao tijekom prve polovine 19. stoljeća autor je ovoga kapitalnog djela koje je cenzura bila zabranila i zaplijenila zbog upotrebe ilirskog imena. Iz istog vremenskog razdoblja potječu i četiri jedinice periodike tj. godišta II, III, IV-VI i VII iz 1842., 1843., 1847. i 1850. godine književno-umjetničkog časopisa Kolo čije je izdavanje 1842. godine pokrenula Matica hrvatska. U razdoblju od 1877. do 1879. godine u Novom Mestu u tiskari Janeza Krajeca tiskana su četiri sveska u kojem je sadržano ukupno 15 knjiga djela *Die Ehre des Herzogthums Krain*, u prijevodu *Slava Kranjskog Vojvodstva* čiji je autor Janez Vajkard Valvasor, glasoviti slovenski polihistor koji je živio i djelovao tijekom 17. stoljeća. Godine 1889. u Karlovcu je tiskano djelo *Grad Karlovac i njegova okolica* čiji su autori Hinko Hrapek i Franjo Valla, a primjerak koji se čuva u Zbirci Rara Specijalne knjižnice kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH je najbolje sačuvan primjerak ove fotomonografije koja je izvrstan izvor za kulturnu povijest Karlovca i okolice. Izvor informacija o provenijenciji građe koju čuva predmetna zbirka Rara dolazi iz inventarne knjige koja se vodi od 1949. godine pa se kao darovatelji ili prijašnji vlasnici spominju neka od najznačajnijih imena hrvatske konzervatorske službe poput Đure Szabe, Stjepana Gunjače i Ljube Karamana. Osim na temelju podataka iz inventarne knjige, o podrijetlu pojedinih jedinica građe svjedoče knjižničarske i knjižarske oznake te rukopisni ex librisi ili potpisi najčešće na predlistovima ili naslovnim stranicama,

otisci pečata *KNJIŽNICA KONZERVATORSKOG ZAVODA U ZAGREBU, Konservatorski ured Zagreb, Mažuranićev trg 27, (Z. povjerenstvo za očuvanje hist. spomenika), ZEMALJSKO POVJERENSTVO ZA ČUVANJE UMJETNIH I HISTORIČKIH SPOMENIKA U KRALJEVINAMA HRVATSKOJ I SLAVONIJI*, signaturna naljepnica *KNJIŽNICA KONZERVATORSKOG ZAVODA U ZAGREB ili KONZERVATORSKI ZAVOD ZAGREB*, knjižarske oznake *Tiskara i knjigovežnica Josip Goldberger Križevac* te *KNJIŽARA I ANTIKAVRIJAT „ZNANOST“ ZAGREB, Frankopanska 20.* te rukopisne bilješke u funkciji ex librisa ... *Stephi Radivojevich ?, ... Sabljar, JRupčić, O. Fra Filipa Ljubasa 1860., R. D. Jospeho Eberscharer ad parochia Ludina, Liber Parochie S. Helena*, a među svim ex librisima ističe je onaj u obliku papirne naljepnice na kojoj je otisnut grb obitelji Labaš.

Zbirka *Rara* Specijalne knjižnice kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH čuva se u prostoru Knjižnice, a građa koja je čini je inventarizirana i katalogizirana u javno dostupnom mrežnom katalogu ZAKI. Na određenom broju jedinica građe uočena su ranija manja do značajna mehanička i biološka oštećenja, a uvjeti u kojima se građa čuva su primjereni.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Stručno povjerenstvo NSK za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu, na sjednici održanoj 31. ožujka 2026. godine, donijelo je odluku kojom proglašava da predmetna građa ima status kulturnoga dobra u smislu članka 18. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te se, sukladno članku 18. stavku 4. istog Zakona određuje upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra.

Sukladno članku 19. stavku 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara točkom 3. Odluke utvrđen je sustav mjera zaštite predmetnog kulturnog dobra.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

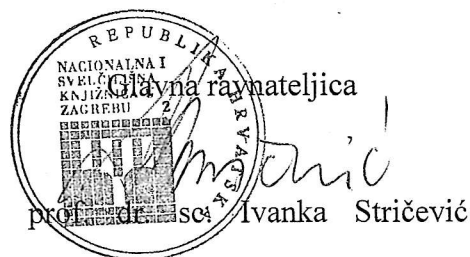
Pouka o pravnom lijeku

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Predsjednik Stručnog povjerenstva

Ivan Volarević

Glavna ravnateljica
Ivanka Stričević

PRILOG:

1. Inventarni popis građe Zbirke *Rara* Specijalne knjižnice kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH za koju se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra Republike Hrvatske

DOSTAVITI:

1. Objava na mrežnoj stranici
2. Specijalna knjižnica kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH, Runjaninova 2, 10000 Zagreb
3. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Odjel za Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
4. Područni konzervatorski ured Zagreb, Mesnička 49, 10000 Zagreb
5. Pismohrana

Prilog 1. Popis jedinica iz Zbirke *Rara Speciale*ne knjižnice kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH koje imaju status kulturnog dobra

Redni broj	Autor	Naslov	Mjesto tiska	Tiskar	Godina tiska	Inventarni broj
1.	Breton de La Martinière, Jean Baptiste Joseph, 1777-1852	Illyrien und Dalmatien, oder Sitten, Gebräuche und Trachten der Illyrien und Dalmatien, und ihrer Nachbarn	Pesth	Konrad Adolf Hartleben	1816.	Inv. br. 2984
2.	Carrach, Johann Philipp von, 1730-1769	Thesauri latino - germanici scholastico-literarii locupletissimi. : Methodo consueta collecti atque digesti, varisque Novis commodis aucti et adornati : Pars II	Vindonae	J. T. Nobil. de Trattner	1777.	Inv. br.922
3.	Čaplovič, Jan, 1780-1847	Slavonien und zum Theil Croatien : ein Beitrag zur Voelker- und Laenderkunde : Theils aus eigener Ansicht und Erfahrung (1809-1812), Theils auch aus spaeteren zuverlaessigen Mittheilungen der Insassen	Pesth	in Hartleben's Verlag	1819.	Inv. br. 844 (sv. 1), 846(sv.2)
4.	Ebner, Ladislav, 1780-1851	Historisch statistisch topographische Beschreibungderer köniogl. Freystadt Varasdin	Varasdin	gedruckt bey Joh. Sangilla,	[1827.]	Inv. br. 93
5.	Eggerer, Andrija, 1600-1672	Pharmacopaea coelestis sev Maria Remetensis, in Sclavoniae regno sub cura ff. Ordinis sancti Pauli Primi Eremitae, fama & miraculis clara omnibus infirmis, surdis, caecis, claudis, pauperibus praecipue, medicinam quaerentibus, gratuito impertiens. ... Orbi divulgata	Graecii	Apud Haeredes Ferdinandi Widmanstadij	1672.	Inv. br. 159

6.	Fras, Franz Julius, 1794-1868	Vollständige Topographie der Karlstädter-Militärgrenze mit besonderer Rücksicht auf die Beschreibung der Schlösser, Ruinen, Inscriptionen und andern dergleichen Ueberbleibseln von Antiquitäten nach eigener Anschauung und aus den zuverlässigsten Quellen dargestellt für Reiseude, und zur Förderung der Vaterlandslebe Ein Versuch von Franz Julius Fras, k.k. Schulendirektor der Karlstädter Militärgrenze...	Agram	Gedruckt bei Franz Supan	1835.	Inv. br. 72
7.	Rakovac, Dragutin, 1813-1854	Mali katekizam za velike ljude / Dragutin Rakovac ; Prijevod na njemački R.v.Zlatarović	Zagreb	Narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja	1842.	Inv. br.2213
8.	Rasch, Johann, 1540-1612	Gegenpractic. Urthail und allgemainer khurtzer bericht wider etlich außgangene weissag, prognostic, practic und troeschriften, auß den zuerfällen des 84. unnd 88. wunderjaren, sunderlich des Miscocacß von undergang hohes Geschlechts und der Röm. Clerisey, von änderung der Reich und Religion, Von Antichrist, von lester zeit und end der weld	München	Adam Berg.	[1584.]	Inv. br. 117
9.	Seljan, Dragutin, 1810-1848	Zemljopis pokrajinah ilirskih iliti Ogljedalo zemlje, na kojoj pribiva narod ilirsko-slavjanski sa opisanim berdah, potokah, gradovah i znatnih mestah polag sadanjeg straiša, s	Zagreb	Tiskom k. p. ilir. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja	1843.	Inv. br. 1563

		kratkim dogodopisnim dodatkom i priloženim krajobrazom iliti mapom: Dio 1				
10.	Vignola, Giacomo Barozzi da, 1507 –1573	Des Jacobi Barozzi von Vignola Grund Regeln über die Fünff Säulen : Auff's neue zum fleissigsten übersehen : Mit unterschiedenen nöthigen Regeln vermehret und mit 50 Rissen in Kupffer erläutert	Nürnberg		[ca. 1725.]	Inv. br. 2161
11.	Wagner, Johann Christoph, 1640-?	Delineatio Provinciarum Pannoniae Et Imperii Turcici In Oriente : Eine Grundrichtige Beschreibung dess ganzen Aufgangs, sonderlich aber dess Hochlöblichen Königreichs Ungarn, und der ganzen Türckey, auch deren Völcker	[Augsburg	[Gedruckt und verlegt, durch Jacob Koppmayer]	[1684.]	Inv. br. 4212
12.	Žerjavić, Ferdinand	Turropolje und die Ungarischen Komitate	Agram	k. p. i. N. Buchdruckerei des Ljudevit Gaj	1842.	Inv. br. 2024
13.		Neueste statistisch-geographische Beschreibung des Königreichs Ungarn, Croatien, Slavonien und der ungarischen Militär Grenze	Leipzig 2. Ausgabe	Wigand'sche verlags - Expedition	1834.	Inv. br. 253
14.		Nos Sacrae Caesareae Regiae que Maiestatis Camerae Aulicae Interioris Austria....		Originalna isprava ? iz 1572 ?	1572.?	Inv. br. 1486
15.		Officia propria sanctorum celebranda in civit., atq. universa archid. Jaderina	Jaderae	Ex typographia fratrum Battara	1833.	Inv. br. 2289
16.		Relation, Oder Nürnbergische Kriegs-Cronica, Vnd Historische Beschreibung der fürnehmsten	Altdorff	Durch Martinum Wachenheuser	1632.	Inv. br. 153

		denckwürdigsten Händel, Scharmützeln vnd Treffen, so sich zwischen der Königlichen Schwedischen Armee ... dann auch der Wallsteinischen vnd Bayrischen Armee ... bey Nürnberg, von den 4. Junij, biß auff den 8. 9. 12. und 13. September dieses 1632. Jahr verloffen vnd zuge tragen hat, den Liebhaber der Historien zu denck- würdiger Nachrichtung, beschreiben und in druck gegeben				
17.	Krčelić, Baltazar Adam, 1715-1778	Historiarum cathedralis ecclesiae Zagrebiensis	Zagrabiae	Typis primo Rainerianis, dein Zerauschegianis, ac demum Antonii Jandera Typographi	[1770.?]]	Inv. br. 2209
18.	Krčelić, Baltazar Adam, 1715-1778	De regnis Dalmatiae Croatiae Sclavoniae notitiae praeliminare periodis IV distinctae	Zagrabiae	Typis Antonii Jandera	[1769 ili1770?]]	Inv. br. 356
19.	Fejer, Gyorgy, 1766-1851	Croatiae, ac Slavoniae cum regno Hungariae : nexus et relationes / disquisivit Georgius Fejer bibliothecarius regius	Budae	Tiskara: Typis Regiae Universitatis Hungaricae	1839.	Inv. br. 258
20.	Kunnits, Michael von (Kunić, Michael), 1765- 1835	Der Sauerbrunnen Jamnicza im Koenigreiche Croatien	Agram	gedruckt bey Franz Suppan, k.k. pr. Buchdrucker und Buchhändler	1831.	Inv. br. 111
21.	Švear, Ivan, 1774-1839	Ogledalo Iliruma, iliti Dogodovstina Ilirah, Slavinah, stražnji put Horvatah zvanih, od potopa, to jest godine světa 1656. na četiri strane razděljena	Zagreb	štampano kod Franje Župana	1839-1842.	Inventarni broj 2224
22.	Carrara, Frano (1812-1854.)	Topografia e Scavi di salona	Trieste	Tipografia del Lloyd austriaco	1850.	Inv. br. 2603

Izdanja nakon 1850

23	Krappek, Hinko, 1841-1915; Valla, Franjo, 1848-1928	Grad Karlovac i njegova okolica	Karlovac	s. n.	1889.	Inv. br. 2352
24	Valvasor, Janez Vajkard, 1641-1693	Die Ehre des Herzogthums Krain Sv. I-IV	2. unveränderte Aufl. Nakladnik: Rudolfswerth	Druck und Verlag v. J. Krajec	1877-1879.	Inv. br. 3092, 3093, 3094, 3095

PERIODIKA

	Kolo : članci za literaturu, umjetnost i narodni život	Nakladanik. D. Rakovac, St. Vraz, L. Vukotinović	Zagreb			
1	Sv. II	II (1842)	Inv. br. 1626			
2	Sv. III	III (1843)	Inv. br. 1556			
3	Sv. IV-VI	IV-VI (1847)	Inv. br. 1627			
4	Sv. VII	VII (1850)	Inv. br. 1377			